

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemam
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Manom viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja

Ob prvi obletnici njegove mučeniške smrti za veličino zedinjenja
Jugoslavije

Danes pred letom dni je prispela kakor strela z jasnega neba z francoskega Marseilla sporočilo nam vsem neverjetna vest: Krogle zločincev so uničile za vselej plemenito življenje velikega zedinitelja Jugoslavije, kralja Aleksandra I. S silovito naglico se je razširila po vsej Evropi in po vsem svetu, po naši domovini je pa šla od mesta do mesta, od vasi do vasi in od hiše do hiše. In kamor je došla, povsod je izzabila solze na lica milijonov vseh tistih, ki so ga ljubili in videli v njem največjega sina našega naroda, naš poosebljeni ponos in zagotovilo za svetlo bodočnost. Narod kraljevine Jugoslavije je zaplakal, odel se je v črno...

Sovražnik, ki je za mejami čakal na učinke tega strašnega dogodka, je razprl oči. Napeto je pričakoval, kdaj se bo svojega velikega kralja oropani narod sprl med seboj in razbil tvorbo Velikega. Bil je prepričan, da bo mogel na ruševinah iz nesloge porojene zmede uresničiti svoje temne naklepe; nadeti znova okrove suženjstva vsem Jugoslovanom, Slovincem, Hrvatom in Srbom. Toda debelo je pogledal, ko vsega tega ni bilo. Nasprotno, naš narod je postal ob smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja tako složen, kakor prej nikoli ni bil. V vseh je vzklikla ena sama silna volja: Domovino, ki nam jo je ustvaril On, bomo branili proti vsakomur do zadnje kaplje krvi!

Vse, kar je sledilo potem, nam je vsem še v dobrem spominu. Ves svet je strmел nad heroičnim mirom žalovanja po Njemu in se klanjal narodu, ki tudi v dneh najtežjih preizkušenj ni klonil niti za en sam hip. Občudoval je, kako je naš narod sprejemal truplo mrtvega kralja-mučenika ob vrnitvi v domovino, občudoval je grandiozno slovesnost Njegovega pogreba. Vsi, ki so prišli tedaj k nam, da bi poročali o nas, so bili soglasnega prepričanja, da more tako spremiliti večnemu počitku svojega vladarja samo velik, složen in samozavesten narod. To naše zadržanje v tistih dneh je ubilo pri naših sovražnikih še zadnjo iskrico skromnega upanja v naš razpad.

Kdo je bil, ki smo ga tedaj izgubili? Je treba to še komu ponavljati? Vsak naš človek do zadnjega v zadnji in najbolj samotni gorski vasi ve to čisto natanko. Vsak ve, da smo s kraljem Aleksandrom I. izgubili Jugoslavo največjega sina sedanjosti, svojega velikega zedinitelja, svojega voditelja, svojega najskrbnejšega očeta. Ne, pokojnik ni bil samo kralj, bil je tudi vojskovodja in državnik, ki se ni strahil vzeti v najtežjih trenutkih v svoje roke vseh krmil in prevzeti za svoje delo tudi popolno odgovornost pred sedanjostjo in pred zgodovino. In s tem svojim od vsega sveta občudovanim pogumom je ustvaril čudeša. Temelji, ki nam jih je postavil, so ostali neomajeni, kljubovali so vsem notranjim in zunanjim poizkusom zrušenja in bodo kljubovali večno. Zedinjeno Jugoslavijo nam je ustvaril, zedinjeno Jugoslavijo nam je zapustil in zedinjen

Jugoslavija je in ostane naša neomajna volja v zvestobi do izpolnjevanja Njegove velike oporoke: ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!

Čuvali jo bomo! To smo pred letom dni v žalosti skrušeni ob Njegovem mrtvaškem odru sveto prisegli v svojih srcih in glasno pred vsem svetom vsi Jugoslovani od sive Pece-kralja Matjaža in očaka Triglava do Kajmakčalana,

pravljeno na vse in pred nami bo vedno v duhu On, VITEŠKI KRALJ ALEKSANDER I. ZEDINITELJ.

V tem letu žalovanja, ki je poteklo od lanskega do letošnjega 9. oktobra, je poromalo na Njegov grob na Oplenju na stotisoče Jugoslovanov iz vseh delov naše proširane in lepe domovine. Oplenec je postal naša božja pot. Tja smo romali in bomo romali, da bomo vedno



vsi od Mure do Bojane, od vojvodinskih in timoških ravnin do krških obal naše solne Dalmacije, vsi Srbi, Hrvati in Slovenci! Čuvali jo bomo na znotraj in na zunaj, čuvali politično, kulturno, gospodarsko in če bo kdaj treba tudi vojaško. Naša slayna vojska, ki jo je On pomagal ustvarjati in ji je On bil najvišji poveljnik, je prav te dni, tik pred prvo obletnico Njegove smrti pri velikih vajah v Bosni pokazala, da se na njo lahko vedno zanašamo, da ji vedno lahko zaupamo in se nam ni treba nikogar bati, dokler jo vodi Njegov duh, duh Njegove velike oporoke. Naj se zbirajo nad svetom še tako temni oblaki, mi smo pri-

znova pokazali, kdo in kaj nam je bil. Pa tudi zato, da bomo v svojih sreih vedno znova obnavljali prisego zvestobe Njegovim večnim idejam. Kakor smo pa bili zvesti Njemu v življenju, ob smrti in po smrti, tako ostanemo neomajno zvesti tudi Njegovemu sinu, našemu mlademu KRALJU NJ. VOJ. PETRU II. Zbiramo se tudi, danes okoli Njegovega prestola v trdni veri in zaupanju, da bo ohranil in še izpopolnil veličastne pridobitve svojega očeta, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

In danes, ob prvi obletnici marseilske tragedije kličemo kakor takrat: SLAVA VELIKEMU MUČENIKU!

Maribor ob obletnici kraljeve smrti

Napočil je zopet dan, ki strašnejšega našega obmejno ljudstvo in ves Jugoslovanski narod ne bo doživel več. Na da-

je strašna vest o kraljevi mučeniški smrti zajedla v vsa naša srca in obmejni Maribor se je na današnji dan pred letom pogreznil v nepopisno tugo. Kot šibek otrok je drhtel naš Maribor pred grozno in strašno resnico, da kralja Aleksandra ni več med živimi. S skelečo bolečino in s solzami ga je spremljal na njegovi mogotici poti v domovino, za katero je preli svoj kraljevski kri, spremljal ga je na njegovi zadnji poti na Oplenec, kamor je šel počivat k svojim velikim očetom.

Bolečina o izgubi blagopokojnega kralja Aleksandra škeli in bo skelela. Kako hudo škeli, je živ dokaz prva obletnica njegove tragične smrti. Kakor pred letom se je danes ponovno naša obmejna prestolnica potopila v globoko žalost in si nadelala žalno obleko. Maribor žaluje danes tako iskreno, kot je žaloval pred letom dni. Vse defo počiva. Trgovine so bile dopoldne zaprte, popoldne pa bodo odprte le nekaj ur. Raz liš in javnih poslopij plapolajo v mrk jesenski dan črne zastave. Trgovci so okrasili svoje izložbe s sliko blagopokojnega kralja in z zelenjem ter prižgali svečke. Zvonovi mariborskih cerkva so tužno vabili k molitvam za mrtvega kralja, ki so se opravile vsepovsod. Nemo in z žalostjo na obrazih so Mariborčani zapuščali cerkvene hrame. Vse je znova zajela tuga in bol. Tudi nebo je bilo prevlečeno z oblaki, kakor bi občutilo žalost obmejnega ljudstva.

Spominske svečanosti so bile po vseh mariborskih šolah zjutraj med 8. in 9. uro. Na nekaterih zavodih so bile pred, na drugih pa po maši prirejene komemoracije. Šolska mladina se je zbrala v šolskih dvoranah ali telovadnicah skupno s profesorskimi in učiteljskimi zbori. Povsod je bila v ospredju slika blagopokojnega kralja, ovita v črno in okrašena z jesenskim cvetjem. Tudi so med komemoracijo prižgali lučke pred sliko. Mladina se je z izbranimi nagovori in deklaracijami živo spominjala usodnega 9. oktobra, ki ji je kruto iztrgal njenega najvišjega in največjega zaščitnika, s solzami v očeh je sledila pretresljivim nagovorom in se z živo ljubeznijo oklenila našega mladega kralja Petra II., ki mu je ponovno prisegla nepomajno vernost in zvestobo. Po korčanih spominskih svečanostih se je šolska mladina razšla, ker je današnji dan prost pouka.

Slovesne maše zadušnice z mrtvaškimi molitvami so bile danes dopoldne po vseh mariborskih cerkvenih hramih vseh veroizpovedi. Ob 9. uri je bila slovesna črna maša za starokatolike v Narodnem domu, ki jo je bral starokatoliški svečenik g. Šegula. V lepem nagovoru je g. Šegula prikazal zbranim starokatoliškim vernikom življenje in mučeniško smrt našega blagopokojnega kralja Aleksandra. Ob 9. uri je bila tudi slovesna cerkvena svečanost v pravoslavni kapelici v Meljski vojašnici, ki so se je mimo vojakov in častniškega zbora mariborske garnizije udeležili zastopniki oblasti in nekaterih nacionalnih organizacij. Zadušne molitve za blagopokojnega kralja je opravil prota g. Trbojevič, ki je v izbranih besedah prikazal pokojnega kralja kot največjega tvorca mira in junaka, padlega za blagor domovine. Pri pravoslavnem cerkvenem opravilu in pri parastosi, ki je bil ob 10. uri, je pel žalostinke pravoslavni cerkveni pevski zbor. Lepa žalna svečanost je bila dopoldne tudi v luter-

(Nadaljevanje na drugi strani spodaj)

Resnica o italijanskem vdoru v Abesinijo

Italijanskim četam so se postavile v bran le manjše čete domačih Danakilev — Zbiranje glavne abesinske vojske — Vdor Abesincev v Eritrejo — Položaj na drugih bojiščih — Angleži vdor v Abesinijo?

Prekinitev odnošajev

ADIS ABEBA, 9. oktobra. Diplomatski odnošaji med Abesinijo in Italijo so končno prekinjeni in je s tem nastopilo redno vojno stanje med obema državama. Italijanski odpravnik poslaniških poslov je še kot zadnji zapustil Abesinijo, prav tako pa je dobil tudi abesinski poslanik v Rimu nalog, da takoj odpotuje.

Kako so Italijani prodrli

LONDON, 9. oktobra. Italijanske čete so na severnem bojišču zasedle ozemlje do linije Adigrat—Adua—Aksum, katerega so včeraj zavzele. Italijani so tu prodrli povprečno 40 km daleč na abesinsko ozemlje, od Adis Abebe so pa oddaljene še 695 km zračne črte. Za zasedbo tega ozemlja so rabili Italijani pet dni srčnih bojov, dasi se jim nikjer ni postavila po robu redna, to se pravi moderno izvežbana in oborožena abesinska vojska. Z Italijani so se v dosegljivih bojih bojevali le domači Dankilci pod vodstvom rasa Sejuma, katerih je bilo le okoli 20.000, nim nasproti je pa stalo najmanj 60.000 najboljših italijanskih čet z vso moderno vojno opremo. Ras Sejum prav za prav niti ni imel naloge spopasti se z Italijani, ampak bi se bil moral umakniti in zadrževati Italijane le toliko, da bi se v ozadju mogla razviti redna abesinska vojska. Kljub temu je nudi Italijanom močan odpor in jih je napadel. Njegovi uspehi so zaradi tega presenetili celo v Adis Abebi.

Glavno so opravili askariji

Boji, ki so se bili 5 dni od vdora italijanske vojske v Abesinijo, so bili kljub omenjenim dejstvom silno srčiti. Junaški Danakilci so branili vsako ped svoje zemlje in so jim bili enako vredni samo domačinski askariji, katere so poslali Italijani kot svoje najhrabrejše čete v osredje. Askariji so tudi zavzeli vse višine. Pred Aduo so se vršili v neki soreski srčiti boji, pri katerih je padlo 2000 Abesincev, okoli 200 jih je pa bilo ujetih. Toda tudi čete rasa Sejuma so na obeh krilih napadle Italijane ter ujele mnogo italijanskih vojakov in častnikov, med katerimi so celo stotniki in majorji. Mimo tega so zaplenile več italijanskih tankov, proti katerim so se Abesinci borili na ta način, da so kljub vsej nevarnosti planili k njim, splezali na njih in nato pobili posadke.

Abesinci se pripravljajo

Abesinska vojska, ki se šele pripravljala na odločilni spopad na severnem bojišču, ima svoj glavni stan v Makali, ki leži približno 10 km južno od Adu. Tam bo v najkrajšem času, ko dospo iz Adis Abebe tja odposlane čete, ki so na naglem pohodu noč in dan, zbranih okoli 150.000 najboljših abesinskih vojakov, ki so opremljeni tudi z najboljšim orožjem, kolikor Abesinija z njim razpolaga.

fanski cerkvi, kjer je cerkvene obrede opravil pastir g. Baron.

Glavno cerkveno opravilo pa je bilo ob 10. uri v stolnici. Žalne molitve je opravil škof g. dr. Tomažič, zbor bogoslovcev pa je pel pretresljivi »Requiem« v slovenskem jeziku in mu je odpeval cerkveni zbor. Cerkvem žalnim svečanostim za blagopojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem so prisostvovali predstavniki vsega mariborskega javnega življenja. Navzoč je bil zastopnik mestnega vojaškega poveljstva, lepo število častnikov mariborske garnizije, oba okrajna glavarja, župan mestne občine mariborske, šefi vseh državnih in samoupravnih uradov in zastopniki vseh mariborskih narodnih, kulturnih, prosvetnih, socialnih, gospodarskih in stanovskih organizacij. Pred stolnico je bila razvrščena častna četa domačega pehotnega polka z vojaško zastavo in vojaško godbo. Med cerkvenim opravilom in molitvami je vojaška

Te čete se razvijajo v bojno fronto, pripravljeno nuditi Italijanom odpor do zadnjega moža, pripravljeno pa tudi izvršiti v primernem trenutku protinapad. Italijansko prodiranje in bojevanje bo tu silno težavno, ker zavzemajo abesinske čete utrjene položaje na silno težko pristopnem visokogorskem ozemlju. Abesinska armada je tu dobro preskrbljena z municijo in živili v posebnih podzemeljskih skladiščih, varnih tudi pred napadi iz zraka.

Armada smrti za hrptom

Med tem pa, ko je sedaj na črti Adigrat—Adua—Aksum v splošnem mir in se vrše le gverilski boji ter Italijani grade ceste in druge naprave za zvezo z zalediem, je del vojske rasa Sejuma, takozvana »vojaška smrti«, vdrl na levi in desni v Italijansko Eritrejo in prodrl na italijansko ozemlje celo po italijanskih po-

ročilih že 45 km daleč. Te čete so zavzele Adi Kajo ter prodirajo proti Adi Ugri, tako da so oddaljene le še 60 km zračne črte od Asmare, glavnega stana italijanske severne vojske v Eritreji. Namen teh čet je bojevati se z Italijani za hrptom njihove glavne armade. Tu se vrše gverilski boji, ki ne dajo Italijanom miru ne ponoči ne podnevu. Iz Eritreje je pribežalo v Abesinijo tudi zelo mnogo domačinov, zlasti vojakov, ki so prinesli s seboj vse svoje orožje in celo strojnice.

RIM, 9. oktobra. Iz uradnih virov se izve, da divjajo v ozemlju, ki so ga Italijani zasedli, srčiti gverilski boji. Abesinci, ki so ostali za hrptom Italijanov, ali so vdrl v Eritrejo, so zasedli zelo važne strateške točke. Zaradi tega so operacije na črti Adua—Adigrat zelo otežkočene. General de Bono je izdal nalog za očiščenje tega ozemlja.

Usodna seia Društva narodov

Francoski in angleški tisk o sklepih Ženeve — Danes odločilna seia

Francoski komentarji

ŽENEVA, 9. oktobra. Sklepi sveta Društva narodov so vzbudili veliko pozornost povsod, zlasti v zapadnem tisku. Tako pišejo francoski listi, da bo ostal 7. oktober važen datum v zgodovini ženevske institucije. Prvič se je svet Društva narodov odkrito postavil na bazo kolektivnih sankcij. Prvič se kolektivno preprečuje vojna, ne samo teoretično, ampak tudi praktično. Listi naglašajo sicer, da se bo poizkusilo vse, sankcije omiliti, dejstvo pa ostane, da je krenilo Društvo narodov na čisto nova pota, čeprav se še ne ve, kam ta pota vodijo. Priznati se mora, da je angleška delegacija dosegla v Ženevi veliko zmago.

Angleški komentarji

Prav tako pišejo tudi angleški listi. Vsi listi brez razlike pozdravljajo sklepe Ženeve. Komentirajo jih zelo obsežno in izražajo upanje, da se bo Italija sedaj morala ukloniti mnenju celokupnega sveta, ker ni nobenega dvoma več, da bo vsak bodoči korak predstavljal sankcije, ki ne bodo samo demonstrativnega značaja. »Daily Telegraph« pravi, da postavlja Italija s svojim zadržanjem na zelo težko preizkušnjo potrpljenje vsega sveta, ako si še nadalje upa trditi, da je ona tista, ki se brani, ne pa Abesinija.

Anglija odločena do skrajnosti

LONDON, 9. oktobra. Po splošnem polčajanju sodeč, se angleška vlada pripravlja na popolno izvedbo svojih načrtov v Ženevi in to ne glede na zadržanje Francije. Ako ne bi mogla doseči v Ženevi popolnega uveljavljenja

četa oddala salve, nakar je vojaška godba pod taktirko kapelnika g. Svobode zaigrala turobno žalostinko. Pri molitvah za dušni mir našega blagopojnega kralja je bila zbrana mimo omenjenih predstavnikov množica meščanskega prebivalstva in je bila prostorna stolna cerkev nabito polna. Tako je naša obmejna prestolnica, pogreznjena v neizmerno žalost, v pobožnosti in ob spominu na strašne maršejski dogodek preživela današnji turobni dopoldne.

Starokatoliška cerkev je proslavila s slovesno mašo zadušnico, lepim govorom in z mrtvaškimi molitvami obletnico kraljeve smrti. Cerkevna dvorana je bila polna vernikov; zastopani so bili Sokol v kroju in tudi druga nacionalna društva.

Za večerno komemoracijo se naš Maribor pripravlja posebej zbrano. Delavci mestne občine mariborske so ves dopoldne pripravljali vse potrebno, da bo učinek spominske žalne proslave čim

svoje volje, bo ukrenila sama potrebne korake. Pričakuje se zaradi tega, da se sedanja vlada razširi v koncentracijsko vlado. Glede Francije so tu mnenja, da se na njo ni mogoče posebno zanašati. Vse kaže, da je prevzela v pogodbi z Italijo tako dalekosežne obveznosti, da se sedaj ne more umakniti, tudi, ako bi se hotela. Anglija bo v skrajni potrebi skušala pridobiti nadomestilo za Francijo v sodelovanju z drugimi sredozemskimi

Razdelitev Avstrije med Nemčijo, Italijo in Jugoslavijo

Senzacionalna informacija ugledne angleške revije »Review of Reviews«

LONDON, 9. oktobra. Ugledna angleška revija »Review of Reviews« priobčuje uredniški članek »The Austrian Cauldron Boils«, ki je vzbudil v diplomatskih in političnih krogih veliko pozornost. Članek izvaja naslednje misli: »Avstrija je bankrotna. Njena uprava je docela nesposobna. Vlada je v rokah Heimwehra in jo je najbolje označiti »Absolutismus, gemildert durch Schlamperie«. Časopisje ne sme kritizirati vladnih ukrepov, ker je pod najstrožjo cenzuro, na drugi strani pa so kabareti polni satire na vlado.

Kam plove Avstrija? Sedanje stanje je absolutno nevzdržno. Možni so trije izhodi. Povratek Habsburgov, anšlus (priključitev k Nemčiji) ali kot tretja možnost razdelitev Avstrije med Nemčijo, Italijo in Jugoslavijo.

Povratku Habsburgov najodločneje nasprotuje mala antanta, ki grozi z mobilizacijo svojih armad, ako bi se hotel

pretresljivejši. Na rotovž so pritrdili napis iz električnih žarnic: »Čuvajmo Jugoslavijo!« in kraljevsko krono, nadalje so montirali velikanski zvočnik, ki bo prenašal govore govornikov, petje pevcev in žalostinke vojaške godbe. Pred vhomom v magistrat so postavili mogočen steber, prevlečen s črnim suknom, na katerem se blešči začetna črka kraljevega imena, pod njo pa zlat lovorjev venec. Ob straneh stebra so namestili na črnem odru močne električne luči.

Pričetek večerne komemoracije na Glavnem trgu bo ob 18.30 uri. Na sporedu je petje žalostink, godba in spominski govori. Posebno učinkovit bo tudi trenutek, ko bo ob vzkliku našemu mlademu kralju zableščal v stoterih lučkah napis: »Čuvajmo Jugoslavijo!« Prav gotovo se bo pri večerni komemoraciji zbral na Glavnem trgu ves Maribor in se poklonil spominu smrti Velikega kralja.

Zastoj na vzhodu in jugu

Na drugih bojiščih, to je na vzhodu in jugu napredujejo Italijani samo tam, kjer se jim abesinska vojska še ni postavila v bran. Pri bojih na vzhodu so prizadejali Abesinci Italijanom velike izgube in zajeli tudi več tankov, katere so vjeli v velike, z dračjem pokrite jame, na način kakor lovijo slone. Na skrajnem jugu se je posrečilo Italijanom zavzeti samo obmejni Gerlogubi, naprej pa ne morejo prodirati. Glavni boji se tu pričakujejo za Harar, kjer zbirajo Abesinci vojsko 150.000 mož, kateri bo poveljeval baje sam cesar.

Anglija stopi v akcijo?

Med tem se pa tudi Anglija mrzlično pripravlja za primer, da bi italijanske čete prodrele v povirje Nila. Baje je že pripravljena egiptska in angleška vojska, ki bo iz Kertuma vdrla v zahodno Abesinijo in zasedla okoli Tanskega jezera. V Egiptu se vrše ogromne vojne priprave ob vsej obali, Rdečem morju in mejah italijanske Libije. Docela na strani Anglije stojita tudi Turčija in Grčija, ki pripravljata razne važne ukrepe.

državami.

Pre ženevsko odločitvijo

ŽENEVA, 9. oktobra. Danes se sestane skupščina Društva narodov k svojemu najvažnejšemu zasedanju, na katerem bo zavzela dokončno stališče glede italijansko-abesinske vojne, formalne ugotovitve napadalca in določitve sankcij. Sklepi se pričakujejo z ogromno napetostjo.

Italija izstopa iz D. n.

RIM, 9. oktobra. »Lavoro Fascista« poroča, da se pričakuje vsak hip izstop Italije iz Društva narodov.

Oton vrniti na izpraznjeni prestol. Italija je revstavraciji Habsburžanov simpatična, ker bi se s tem preprečil anšlus. Kar tiče male antante, bi ta preje pristala na anšlus, ki ga smatra za manjše zlo, kakor povratek Habsburžanov. Iz vseh teh razlogov so začeli v Italiji razmišljati o tretji možnosti, o razdelitvi Avstrije.

Vorarlberška in Tirolska bi pripadli Italiji, kar bi značilo 6000 kvadratnih milj zemlje in pol milijona prebivalcev. Jugoslavija bi dobila del Koroške in Štajerske s približno 200.000 prebivalci, ki so povečini Slovenci. Nemčija bi dobila vse ostalo, torej 24.000 kvadratnih milj ozemlja in 6 milijonov prebivalcev. V Nemčiji bi bil potem Dunaj drugo, Hamburg pa tretje velenje. Nemčija bi s tem teritorijalno dosegla Francijo in bi imela 72 milijonov ljudi.

Vprašanje je seveda, ali bo na to rešitev pristala Nemčija, ki je prepričana, da ji je treba samo malo počakati, pa bo dobila vse. Obstoja pa možnost, da bi bila Hitlerju dobrodošla ta nagla in miroljubna diplomatska poteza, ki bi bila lahko izvedljiva. Poleg tega so mu potrebni dobri odnošaji s fašistično Italijo, a tudi Mussolini zna ceniti vojaško moč in sposobnost nemške države.

Vse kaže, da bi bila razdelitev še najboljša rešitev sedanjega brezupnega stanja Avstrije, ker bi se lahko izvedla brez prelivanja krvi. Za sedaj pa je gotovo le to, da avstrijska godlja vre in da mora še to jesen priti do ene izmed navedenih rešitev.

Štirje preveč. Tukajšnja »Volksstimme« ugotavlja, da šteje novi mariborski občinski svet še vedno štiri člane preveč, kljub odstopu gg. Loosa in Antona Tavčarja. Število 47 je bilo vzeto po novem zakonu, ki stoji v veljavo šele po novih občinskih volitvah. Sedaj bi smel šteti mariborski občinski svet le 41 članov.

Mariborski problemi

Najemnine v mestnih hišah

V mestnih hišah stanuje 262 najemnikov, ki plačajo na leto Din 1,386.130 za najemnine — Investicije za stanovanjske hiše so znašale skupno Din 35,892.000 — Do danes je plačala na anuitetah 11,270.000 Din — Pred ponovnim znižanjem najemnin

Če pogledamo proračune mestne občine mariborske zadnjih 8 let in če vzamemo v roko letni obračun za lansko leto, se lahko prepričamo, da je mestna občina mariborska žrtvovala v zadnjih 10 letih v stanovanjske namene skupno 35,892.000 Din. Med investicijami so torej največje investicije za stanovanjske hiše, investicije za omiljenje stanovanjske bede, ki je kmalu po prevratu spričo poslabšanja življenjskih prilik zajela v pretežni večini vse srednje sloje mestnega prebivalstva. Človek mora imeti streho, četudi nima zadostne hrane in obleke. To človeško potrebo in pa dejstvo, da v Mariboru primanjkuje majstrov, je imela mestna občina mariborska vedno pred očmi. Zlasti smo lahko opazili to skrb zadnja leta, ko ji je načeloval župan g. dr. Lipold. Kljub hudi denarni stiski, je mestna občina zgradila večje število manjših stanovanj v magdalenskem okraju za revnejše sloje mestnega prebivalstva. Ko pa je mestna občina mariborska gradila pred 9 leti stanovanjske hiše v Smetanovi ulici, ki je gradila prvenstveno z namenom, da bo regulatorica pretirano visokih najemnin, ki jih tudi v Mariboru, kakor po vseh drugih mestih naše države, zahtevajo za stanovanja hišni posestniki. — Znan je naši javnosti trd boj stanovanjskih najemnikov in vse njihovo prizadevanje za znižanje najemnin za stanovanja, znani pa so tudi naši javnosti vsi neuspehi tega boja. Pereče najemninsko vprašanje se ni moglo rešiti in tudi ni izglevalo, da bi se v doglednem času rešilo tako, kakor to zahtevajo interesi stanovanjskih najemnikov in njihove plačilne zmožnosti.

S tem, ko je mestna občina mariborska zgradila več stanovanjskih hiš, je bilo zelo pomagano mariborskim stanovanjskim najemnikom. Po reorganizaciji mestne občinske uprave in po organizaciji mestnih podjetij, pod katerih kompetenco so prešle tudi mestne stanovanjske hiše, so se lani najemnine v mestnih hišah na novo regulirale. Pri regulaciji najemnin je obveljalo načelo, da znižanje najemnin v razvrstili socialnih prilikah ni mogoče, vendar pa je uprava Mestnih podjetij individualno zvišala najemnine v mestnih hišah v Smetanovi ulici, do čim so, se najemnine v drugih mestnih hišah že lani znižale.

Po ponovnem znižanju prejemkov državnim uslužbencem, ki pa bo zadelo tudi magistratne nameščence, je vprašanje najemnin v mestnih hišah ostalo zopet akutno. Znano je, da morajo javni nastavljenici plačevati za streho tretjino in še več svojih mesečnih dohodkov. Spričo pretirano visokih najemnin jim bore malo ostane za vse ostale življenjske potrebščine. Zato je njihov boj za znižanje popolnoma upravičen. Znižanje najemnin, pa bi prišlo v poštev predvsem v mestnih hišah v Smetanovi ulici in v šoferski hiši v Melju. Čeprav je, kakor smo že omenili, uprava Mestnih podjetij občine mariborske lani regulirala najemnine, vendar so najemnine v teh hišah z ozirom na prejemke, ki jih imajo danes najemniki v teh hišah, zelo visoke. Stanovanja v teh hišah niso bogve kako komfortna in so pretežni večini dvošobna brez kopalnice in so sobe manjših izmer. Taka stanovanja stanejo v mestnih hišah v Smetanovi ulici od 550 Din navzgor. Pričakovati je, da bo mestni svet občine mariborske tudi v novi sestavi upošteval težaven položaj najemnikov stanovanj in temu primerno znižal najemnine v mestnih hišah.

Prav gotovo bo mariborske stanovanjske najemnike, pa tudi mariborske hišne posestnike zanimal nekoliko podrobnejši pregled stanovanjskega problema v mestnih hišah občine mariborske. Omenili smo že, da je občina v stanovanjske namene žrtvovala zadnja leta težke milijone in da predstavljajo stanovanjska po-

slopja po letošnjem obračunu vrednost 23.600.000 Din in da dobi mestna občina mariborska skupno za najemnine Din 1,368.129 Din na leto. V tej vsoti so vštete tudi najemnine mariborskega gradu, najemnine, ki jih plačajo barakarji, in najemnine, ki jih plačajo vagonarji. V 62 stanovanjskih in javnih poslopih ima mestna občina mariborska 261 različnih stanovanj. V 4 barakah stanuje 74 barakarjev, v 29 vagonih pa 29 vagonarjev, tako, da prebiva pod streho mestne občine mariborske skupno 364 najemnikov. Med stanovanji so v pretežni večini manjša stanovanja. Tako imamo 130 enosobnih, 87 dvosobnih, 26 trisobnih, 6 štirisobnih in 1 petosobno stanovanje. Med temi stanovanji je 60 naturalnih stanovanj, ki jih imajo hišniki, šolski slugi in nekateri ravnatelji mestnih podjetij, ki morajo po shrzbeni dolžnosti stanovati v obratnih zgradbah.

Posamezne mestne hiše dajo mestni blagajni na leto naslednje najemnine: Cvetlična ulica št. 35 5.060 Din, Delavska ulica št. 4 21.600 Din, Delavska ul. št. 6 21.600 Din, Delavska ul. št. 8 19.200 Din, Delavska ul. D št. 10 21.600 Din, Delavska ul. št. 1, 12 21.600 Din, Delavska ul. št. 14 19.600 Din, Frančiškanska ul. št. 8 14.040 Din, Jadranska ul. št. 21 21.600 Din, Jadranska ul. št. 23 18.800 Din, Jadranska ul. 21-a 18.800 Din, Jadranska ul. št. 23-a 21.600 Din, Jadranska ul. št. 21-b 19.200 Din, Jadranska ul. št. 21-c 21.600 Din, Koroševa ul. št. 29 3.000 Din, Koroška c. št. 165 1.400 Din, Klavniška ul. št. 20 70.044 Din, Kacianerjeva ul. št. 10 78.380 Din, Metelkova ul. št. 7 52.530 Din, Mlinska ul. št. 40 16.860 Din, Ob brodu št. 2

Stanovska gibanja

Mednarodni lekarnarski kongres v Bruslju

Septembrska številka »Apotekarskega Vjesnika« v Zagrebu poroča o letošnjem kongresu »Mednarodne farmacevtske federacije«, ki se je vršil v Bruslju. Našo državo in lekarnarsko zbornico je zastopal g. dr. Cimerman, lekarnar in predsednik jugoslovanske lekarnarske zbornice. Razen njega se je kongresa udeležilo še osem drugih jugoslovanskih lekarnarjev. Dr. Cimermana so predlagali češki delegati kot zastopnika Slovanov v mednarodni uniji. V ta namen se bo osnovalo posebno podpredsedniško mesto. Slovanski delegati so predlagali tudi, da se v bodoče smejo uporabljati tudi slovanski jeziki v publikacijah unije, kar doslej ni bilo mogoče.

Kongres so otvorili v svečani dvorani nove belgijske univerze. Svečano otvoritev sta počastila s svojo prisotnostjo tudi belgijski kralj in kraljica, poleg mnogih zastopnikov in poslanikov tujih držav. Mnogi poslaniški vlad, ki niso mogli prisostvovati, so se opravičili, med njimi tudi vodja našega poslaništva g. dr. Pavle Karovič. Med mnogimi univerzami in znanstvenimi zarodi vsega sveta, ki so kongres pisмено pozdravili, pa ni bilo niti ene univerze ali fakultete iz naše države! Tajnik unije se je v otvoritvenem govoru spomnil velikega števila ti-

35.400 Din, Slomškov trg št. 11 4.200 Din, Slomškov trg št. 12 15.919 Din, Smetanova ul. št. 30 30.500 Din, Smetanova ul. št. 32 36.364 Din, Smetanova ul. št. 34 92.060 Din, Smetanova ul. št. 36 95.260 Din, Smetanova ul. št. 38 41.320 Din, Smetanova ul. št. 38-a 72.120 Din, Trstenjakova ul. št. 5 7.032 Din, Vojašniška ul. 3 2.172 Din, Vrbanova ul. 7 648 Din, Vrtna ul. št. 9 40.640 Din, Vrtna ul. št. 11 32.320 Din, Zrinjskega trg št. 1 12.000 Din, Mariborski grad 271.024 Din, Baraka D 26.880 Din, Baraka 8A 2.040 Din, Baraka B 2.760 Din, Baraka 8C 1.920 Din, 29 vagonov 8.700 Din.

Najemnine pobirata uprava Mestnih podjetij, deloma pa tudi zaklad. Tako so pri najemninah mestnega gradu v gornjem znesku zapopadene tudi najemnine za lokale. Tudi je upoštevana najemna za restavracijo ob klavnici, dočim najemnine za lokale v Rotovžu, ki znašajo na leto 131.160 Dni, v gornjem računu niso upoštevane. Tudi niso upoštevane najemnine za nekatera posestva, ki jih ima mestna občina v okolici Maribora. Za enosobna stanovanja plačujejo najemniki v mestnih hišah po 200 do 250 Din, barakarji v baraki D plačajo od 107 do 178 Din na mesec, barakarji v ostalih treh barakah od 5 do 15 Din na mesec, vagonarji pa po 25 Din za stanovanje v vagonu.

V obračun Mestnih podjetij za l. 1934. izkazujejo najemnine stanovanjskih hiš 2.073.601 Din. V tem znesku pa so zapopadeni tudi zaostanki najemnin, ki izvirajo predvsem iz mestnih hiš v Smetanovi ulici in sicer v znesku 421.300 Din. Ta zaostanek je dokaz, da so najemnine v hišah v Smetanovi ulici previsoke in da jih najemniki ne zmorejo. Zato je bil že bivši župan g. dr. Lipold pri regulaciji za znižanje in je že takrat zahteval, naj se oddajo stanovanja v mestnih hišah prvenstveno magistratnim uslužbencem. Tem se namreč najemnine odtegujejo vsak mesec že pri mestni blagajni. Če bi v mestnih hišah stanovali sami mestni uslužbenci, bi mestna blagajna ne imela navedenega skoro pol milijonskega zaostanka na najemninah.

lilih znanstvenih delavcev v mednarodnem lekarništvu, katerim se ima človeštvo zahvaliti za mnoga važna odkritja na vseh področjih naravoslovne vede. Iz lekarniškega laboratorija so izšle n. pr. iznajdbe mikroskopa, porcelana, sladkorja, acorometra, glicerina, plina za razsvetljavo, sintetičnega kavčuka, petrolejske svetilnice, sveče, kalcijevega karbida i. dr. in ogromnega števila zdravil, ki so danes podlaga velike kemično-farmacevtske industrije. Lekarnar je bil v vseh časih marljiv in skromen delavec, pripravljen da stavi v dobrobit človeštva in v korist zaščite njegovega življenja vsa sredstva in moči, ki so mu na razpolago. Farmacija bo, kakor v preteklosti, tudi v prihodnosti vedno znanstvena stroka.

V nadaljnjem programu kongresa je bilo 72 znanstvenih in 7 strokovnih predavanj. Kongres se je posvečeval in sklepal o mnogih vprašanjih, ki so važna za delokrog lekarnarja vsega kulturnega sveta in za državne uprave, ki želijo, da lekarna kot socialen poklic in javna zdravstvena ustanova, ki deluje pod strogo državnim nadzorstvom, pravilno deluje ter more izvrševati svoje dolžnosti tako, kakor to zahteva obči interes, ne pa interes poedincev.

Razne vesti

Podržavljenje ljubljanske ženske gimnazije. Banska uprava v Ljubljani objavila: S kraljevim ukazom Sn. br. 38.367 z dne 19. septembra t. l. se postopoma odpravi v Ljubljani popolna državna ženska realna gimnazija namesto dosedanje mestne ženske realne gimnazije.

Železniška proga Beograd—Pančevo se dograjuje in se bo promet otvoril najbrže že v teku tega meseca.

Železniška proga Št. Janž—Sevnica. Odobren je kredit za zgraditev prvega dela omenjene proge v skupnem znesku 12.280.032,42 Din.

Göringov adjutant v Beogradu. Na zemunskem letališču je pristal včeraj adjutant pruskega ministrskega predsednika Göringa Karel Bodenschab, ki bo ostal v Beogradu nekaj dni.

Ni nič s službami. Ban dravske banovine objavlja: Banska uprava prejema dnevno prošnje za sprejem v državno, odnosno banovinsko službo pri banski upravi, kakor tudi pri podrejenih uradih in ustanovah. Vsa mesta po državnem in banovinskem proračunu so zasedena in ni na razpolago kreditov za nove namestitve. Zato se prosilci opozarjajo, naj do nadaljnjega ne vlagajo prošni, ker se ne bi mogle vzeti v poštev. Do konca proračunskega leta tudi ni več kreditne možnosti za nove podelitve podpore iz bednošnega sklada višje kvalificiranim absolventom šol. Opaža se, da je precej več ženskih prosilcev kakor moških. Glede na dejstvo, da se je že v zadnjih letih namestilo več ženskih kakor moških moči, pa je potrebno poudarjati, da se bo v morebitnih primerih izpraznitve kakega mesta v prvi vrsti oziralo na moške prosilce. Interes službe zahteva, da so zlasti pri podrejenih uradih, kjer opravljajo uslužbenci službene posle tudi zunaj urada, nastavljeni moške moči. — G. ban prejema številna pismena priporočila, ki imajo namen podpreti prošnjo tega ali onega prosilca. Ker ni možnosti za pozitivne rešitve, so tudi taka priporočila odveč in se z njimi povzroča banski upravi le nepotrebno delo. Isto velja tudi za osebne informacije.

Poljičanske novice

Kdor drugim jamo koplje... V nedeljo so imeli v Makolah žegnanje, kjer se je zbralo veliko fantov in deklet. Med drugimi so prišli tja tudi bratje iz Trnovcev. Že med mašo so se vedli zelo objestno in nedostojno ter izzivali mirne vaščane z »auf-biks« in drugimi podobnimi nelepimi izrazi. Okrog 12. ure so šli nato v gostilno, kjer je predvsem iskal prepira brat Janez. Z odprtim nožem je izzival goste in grozil. Nazadnje pa se je spodtaknil in padel, pri čemer se mu je rezilo globoko zarilo v stegno. Z vozom so ga nato prepeljali domov v Trnovce. Pravijo: Kdor drugim jamo koplje...

Pretep sredi ceste. V Stranskih Makolah je te noči prišlo do fantovskega pretepa. Domači fantje so pri neki hiši kožuhali. Na cesti so se pozneje srečali s fanti iz sosednjega sela Varoša. Varoščani in Makolčani se že od nekdaj ne morejo. Tudi to noč je prišlo do pretepa in celo do streljanja. Od makolskih je imel namreč eden puško. Pozival je nasprotnike prav po vojaško, naj se razidejo. Slednjič je dejal: »Če se na tri ne razidete, bom streljal!« In res je štel: ena, dve tri... in nato sprožil v gručo Varoščanov. Zadel je 20-letnega Galuna v desno stegno, da je moral fant iskati zdravniške pomoči. V mesu mu je ticalo 13 drobecv razstreliva.

Neprevidno ravnanje z orožjem. V soboto je 30-letni Vetrli Andrej iz Sv. Ane pri Makolah nabijal svojo puško, da bi šel z njo ponči na stražo v vinograd. Radi nepravilnega ravnanja pri nabijanju je zmes eksplodirala. Ker je imel obrnjeno cev proti obrazu, mu je smodnik močno poškodoval obraz; zlasti so v nevarnosti oči. Moža so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Sokolske veste

Znižanje prevozne tarife. Da se omogoči državnim in samoupravnim uradnikom nadaljnje delovanje v Sokolskih društvih, je sklenila Lenarčka avtoprometna družba dovoliti vsem uradnikom Sokolom in njih rodbinam karte povratnice po znižani, za nedeljo in praznike veljavni tarifi, to je za progo Sv. Lenart—Maribor in nazaj 12 Din, za progo Sv. Trojica—Maribor in nazaj pa 15 Din. Potniki se morajo izkazati z raven legitimacije, ki jih izda pisarna avtoprometne družbe za uradnike in njih družinske člane, še s potrdilom svojega Sokolskega društva, ki pa ne sme biti stareje od 1. X. 1935.

„Čuvajte Jugoslavijo“

Mariborske in okoliške novice

Bela žena. V splošni bolnišnici je umrl 51-letni državni cestar Matija Dobaj. V Radvanju št. 61 pa je preminula v starosti 66 let prevziteljka Marija Pahler. Žalujemo naše toplo sočutje!

V spomin! Da ovekoveči spomin na naše osvobojenje in zedinjenje, se je ustanovil po volji podravskega prebivalstva odbor za spomenik Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Mariboru. Da združi z največjim dogodkom naše zgodovine in z za našo bodočnost odločilnimi dejanji spomin na vladarja, ki je padel v Marseillen kot predstavnik našega narodnega odrešenja, bo v bližnji bodočnosti začel odbor za spomenik Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Mariboru z uresničevanjem poverjene mu naloge. Javnost, ki je poverila odboru nalogo, da ohrani v Mariboru večni spomin na blagopokojnega vladarja in na njegovo dobo, bo strnjeno izrazila svoja trpka čustvovanja ob obletnici marseilleske narodne nesreče: Vse za spomenik Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Mariboru!

Važno vprašanje v mestnem svetu. Na prihodnji seji mestnega sveta mariborskega, ki bo predvidoma v četrtek 17. t. m., se bo obravnavalo med drugim tudi vprašanje znižanja plač, oziroma draginskih doklad magistratnim uradnikom v smislu zadevnega odloka notranjega ministra. Magistratni uradniki so že imeli tozadevno svoje sestanke, na katerih so proučevali težki položaj, ki jih bo zadel z znižanjem plač, oziroma draginskih doklad. Dočim so namreč osnovne plače mariborskega magistratnega uradništva razmeroma nizke, so draginske doklade višje in bo prizadejnost, ako se ne najde primerna solucija, tem večja.

Znižajte najemnine! Na zadnji seji mestnega sveta je župan dr. Juvan med drugim izvajal sledeče: »Naša skrb tudi bo, da započnemo akcijo za znižanje najemnin, ker so te za današnje razmere previsoke, in upamo, da bomo našli razumevanje pri lišnih posetnikih.« Naše mnenje je, da bi bilo precej potrebno, da se te lepe besede najprej uresniči od strani mestne občine, ki je prva poklicana, da zniža v svojih stanovanjskih hišah, kjer stanujejo po večini uradniki, najemnine in da gre s svojim vzgledom naprej. Vprašamo vas: kateri lišni posetnik bo znižal najemnine svojim najemnikom, če se mestna občina ne zgane, ko bi morala prva po vzgledu ljubljanske mestne občine v primerem neznesku znižati najemnine? Zganite se!

Banski upravi, prosvetnemu oddelku! Razrednik III. razreda osnovne šole na državnem moškem učiteljskišči, vadniški učitelj g. Mirko Ravter, je bil dodeljen I. razredu, ker je vadniški učitelj g. Anton Kutin upokojen, oziroma je obolel. Zaradi tega so učenci III. razreda ostali brez razrednika in jih poučujejo menjače se učiteljskišniki. Ker nihče ne ve, če in kdaj dobi šola novo učno moč, prosijo starši prizadetih otrok III. razreda, da imenuje kr. banska uprava čim prej namestnika na izpraznjeno mesto. Starši prizadetih otrok.

Tujci v Mariboru. V tretjem četrtletju je prispelo v Maribor 8525 tujcev, med temi je bilo 2584 inozemcev in 5941 Jugoslovancev, od teh je bilo 2462 iz dravske banovine. Med inozemci zavzemajo prvo mesto Avstrijci z 978, nato sledijo Čehoslovaki z 908, Nemci 234, Italijani 150, Poljaki 66, Madžari 62, Angleži 29, Francozi 25, Grki 13, Romuni 10, Rusi 6, Bolgari 4, nordijske države 37, Amerika 12, ostale inozemske države 48. V Mariboru so skupno bivali ti tujci 8325 dni.

Ob priliki vsedravnih strelskih tekem je Mariborska strelska družina prejela sledeče prostovoljne prispevke: 1300 Din Dravska banovina, 1000 Din Mestna občina Maribor, 150 Din Posojilnica Narodni dom, po 100 Din Hrabrilnica Dravske banovine, Teksta d. d., Splošna stavbena družba, Inge Thalman, Greta Kušar, Prva hrvatska štedionica, primarij dr. Hugo Robič, ravnatelj Joško Stergar, Jugoslavenska udružena banka, Celjska posojilnica, Ljubljanska kreditna banka, Doctor in drug, Tvor-

nice Zlatorog, Viljem Freund, »Unio« društvo, Marko Rosner, Mariborska tekstilna tvornica, Ludvik Franz in sinovi, Mestna hrabrilnica, po 50 Din Strelska družina Sv. Jurij in Pinter & Lenard. Imenovani so omogočili našim strelcem, da so imeli priliko, pomeriti se s preskušeniimi strelci iz južnega dela naše domovine. Dosegli so lepe uspehe, o katerih smo poročali na drugem mestu. Družina se vsem darovalcem najlepše zahvaljuje in prosi za nadaljnjo naklonjenost v vzklikom »Čuvajmo Jugoslavijo!«

Letalstvo v Mariboru. V Mariboru se ustanavlja privatna družba, ki se resno bavi z nakupom velikega modernega potniškega letala, ki naj služi propagandnim svrham, tako da bodo lahko Mariborčani leteli na izlete po zračnih višavah in tudi v najbolj oddaljene kraje. Za letalo bodo zgradili najbrže na Tez-nem moderni hanger. Poseben odbor že proračunava posamezne zračne razdalje in amortizacijo. Bajc se bo Mariborčanom bolj izplačalo prirežati izlete na tem zračnem vozilu, kakor pa se voziti z »Rdečim Francjem« v tuje kraje. Tudi ima omenjena družba zagotovljen kapital za nakup letala in gradnjo potrebnega hangerja na tezenskem dirkališču.

Krst jadranskih letal. V nedeljo 13. t. m. ob 14.30 uri bo na Tez-nem krst treh brezmotornih letal naših jadrancev, ki so si jih tekom leta zgradili sami, brez kakršne podpore merodajnih krogov, pač pa s podporo občine in nekaterih požrtvovalnih zasebnikov, ki kažejo razumevanje za naš sport. Po krstu se bodo predvajali leti s temi letali, kar bo za naše občinstvo zopet nekaj novega. Da občinstvo ne bi motilo letenje, priporočamo, da se strogo drži navodil klubovega vodstva, ker reditelj ne bo. Da bi bil dostop mogoč vsem slojem in čim večjemu številu, se ne bo pobirala nikakva vstopnina. Našim mladim idealnim letalcem pa želimo, da bi za svoje požrtvovalno delo bili poplačani s čim večjo pozornostjo občinstva.

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti jutraj na prazen želodec čašo

prirodno **Franz Josefove** grenčice

Registrirano od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje S. br. 15.485 od 25. V 1935

Letalski napad na Maribor. V ponedeljek 14. t. m. in dne 19. t. m., kakor je bilo prvotno določeno, bodo v Mariboru vaje v obrambi pred napadom iz zračnih višav. V ta namen bo mariborsko občinstvo dobilo glede zadržanja posebna navodila od zadevnega pripravljalnega odbora.

Kačjega orla je ustrelil na Fali tamkajšnji lovec g. Smolnik. Ustreljeni kačji orol je dolg z odprtimi peroti 160 cm. Glava in vrat sta sivkasto rjava, gornji del telesa temnorjav, spodnji del je rumenkasto bel z rjavimi progami. Njegova domačija je srednja in južna Evropa, zapadna Azija in Indija. Kačji orol se nahaja v izložbi tukajšnjega nagačevalca F. Wallnerja.

Razpored kostanjarjev. Trg svobode pri Berdajsovi trgovini Mihael Štefančič, Slomškove trg Franc Emeršič, vogal Aleksandrove ceste in Kolodvorske ulice Beljan Mihael, Glavni trg pri električni uri Slivak Neža, Glavni trg, nasproti Velike kavarne Škarabot Terezija, vogal Frankopanova in Dvořakove ulice Zidar Anton, Kralja Petra trg ob državnem mostu drugi prostor Golob Karel, istotam prvi prostor Klampfer Marijeta, vogal Koroška cesta—Strossmajerjev drevored Kašel Mihael, Frankopanova ulica, nasproti Jezdarske ulice Maher Terezija, Aleksandrova cesta pri kolodvoru Jožefa Genzker, vogal Meljske ceste in Pli-narniške ulice Šneberger Uršula, Glavni trg pred gostilno »Domovina« Pristovnik Jurij, Grajski trg Belak Anton.

Drava že pada. Preko noči je Drava očividno radi konca nalivov ob gornjem toku Drave pričela padati in znaša padec v njenem vodostaju približno meter in pol.

GRAJSKI KINO Telefon 22-19

Od danes dalje

Pot do srca

krasen vefilm Charlotta Suza, Hans Söhnker, Harald Paulsen, Hilde Krüger, Kurt Wespermann, Gustav Waldau in Hubert v. Mayerinek.

Pride največji film vseh časov **BENGALI.**

Kino Union. Do vključno srede prekrasen vefilm »Epizoda« s Paulo Wesley. V sredo samo dve predstavi, in sicer ob 16. in pol 21. uri. Predstava ob pol 19. uri odpade zaradi komemoracije.

Ljudska univerza. V petek 11. t. m. ob 20. uri se vrši prvo predavanje tekoče sezone. Predaval bo naš zaslužni arheolog in zgodovinar g. prof. Franjo Baš iz Maribora, in sicer o veleinteresanti temi za nas Slovence o »Geopolitičnem položaju Slovencev«. Kratka vsebina predavanja je: slovensko ozemlje je sestavni del nižin srednjega Podonavja na vzhodu, Alp na severozahodu ter Mediteraneja na jugu. Prodelnost ozemlja je odločala v zgodovini o nemožnosti samostojnega političnega življenja, o prodiranju alpskih, nižinskih in sredozemskih vplivov na Slovensko, ter vplivala na likvidacijo panonskega in karantanskega slovenskega življa. V moderni dobi je slovensko ozemlje podčrtalo svoj prehodni položaj po otvoritvi Sueškega prekopa, ko je Slovenija zadobila evropski prehodni pomen. S priključitvijo Slovenije Jugoslaviji pa je slovensko ozemlje tisto, ki daje Jugoslaviji evropski politični značaj.

Kdor hoče uživati glasbo in petje naj obišče

GRAJSKO KLET

Svira in poje 4519

RUSKA BALALAJKA

Izborna domača in daljmat. vina. Prvovrstna kuhinja razne specialitete vedno na izbiro, zmerne cene. Priporoča se za obilen obisk lastnik **Grga Basletič**

»Branibor« bo danes ob priliki obletnice tragične smrti kralja Aleksandra I. Zedinitelja prižgal žaro v parku pred spomenikom padlim vojakom. Žara bo gorela od pol 19. ure naprej.

Ako izveš iz časopisov, da nisi zadel glavni dobitek... ne razburjaj se... je!

Ki-Ki bonbon.

IZDELEK: »UNION« ZAGREB

Narodno gledališče

REPERTOAR

Sreda, 9. oktobra: Zaprti.
Četrtek, 10. oktobra ob 20. uri: »Izdaja pri Novari«. Premiera. Red A.
Petek, 11. oktobra: Zaprti.
Sobota, 12. oktobra ob 20. uri: »Bratje Karamazovi«. Red B.
Nedelja, 13. oktobra ob 20. uri: »Tartuffe«.
Premiera »Izdaje pri Novari« bo v četrtek. Delo je pisano odrsko izborni ter s pretresljivo vsebino presune gledalce. Obšlo je z največjim uspehom velike odre ter je ugajalo zlasti v dunajskem »dvornem gledališču«. Mariborsko uprizoritev je zrediral kot gost Peter Malec, absolvent dunajske igralske akademije, ki je z režijo tega komada v ljubljanski drami zelo uspel ter ustvaril eno najprivlačnejših lanskih ljubljanskih predstav. V središču te drame stoji svitar kmet Erni Turmann, ki pride iz same ljubezni do domačije do njenega izdajstva.

Prva ponovitev »Bratov Karamazovih« bo v soboto, 12. t. m. za red B. Odrska priredba tega slavnega romana ruskega genija Dostojevskega je ob otvoritvi dosegla nenavadno močan uspel ter je presenetila, kar je še bolj uvaževanja vredno, ker so »Bratje Karamazovi« igralsko najtežji komad, ki ga je mariborsko gledališče zadnje sezone uprizorilo.

V nedeljo, 13. t. m. zvečer »Tartuffe«. To je izvrstna Molièrova komedija, ki s fino satirično ostjo biča svetohlilstvo. Ob premieri je splošno ugajala in je bilo smeha na pretek. Veljajo bloki. **ABONIRAJTE SE V GLEDALIŠČU!**

ukradli 28 kokiš v vrednosti 1700 Din. Dvonožni lisjaki so vdrli tudi v kurnik posestnika Vinka Lavrenčiča pri Sv. Trojici ter mu odnesli 12 kokiš, posestniku Antonu Fekonji iz iste vasi pa 9 kokiš.

No, kaj vse kradejo! Včeraj je prišla policiji pekovski pomočnik Anton Miklavc iz Krekove ulice 5, da mu je tam nekdo iz veže demontiral z njegovega kolesa prednje kolo in neznanokam izginil.

Mariborsko vreme. Relativna vlaga 88, maksimalna temperatura 21,2, minimalna 10,2, barometer 759,5.

Žito na mariborskem trgu. V smislu polmesečnega poročila mestnega tržnega nadzorstva o gibanju cen življenjskih potrebščin so na mariborskem trgu cene žitu sledeče: ajda 1.10 do 2 Din za kg, 1.25 za liter, ječmen 1.30 do 2 za kg, 1.25 za liter, koruza 1.20 do 1.75 za kg, 1.25 za liter, oves 1.10 do 2 za kg, 0.75 do 1 za liter, izluščen oves 8 za kg, proso 1.50 do 3.50 za kg, 1.7 za liter, pšenica 1.30 do 2 za kg, 1.50 za liter, rž 1.20 do 2 za kg, 1.25 za liter, konoplje 8 Din za kg.

Mariborski živinski sejem. Na včerajšnji živinski sejem je bilo prignanih 12 konjev, 16 bikov, 136 volov, 421 krav in 9 telet, skupaj 594 glav. Od teh jih je bilo prodanih 348. Cene so bile sledeče: debeli voli kilogram žive teže 2.75 do 3.25, poldebili 2 do 2.50, plemenski 2.25 do 2.50, biki za klanje 2 do 2.50, klavne krave debele 2 do 3.25, plemenske 1.50 do 2, krave za klobasarije 1 do 1.25, molznice 2.25 do 2.50, breje 2.75 do 3, mlada živina 2.50 do 3.50, teleta 2.50 do 4 Din.

Cene mesa v Mariboru. Volovsko meso prve vrste 8 do 10, druge vrste 6 do 8, meso bikov, krav in telic 4 do 6, teletje meso prve vrste 8 do 10, druge vrste 4 do 6, svinjsko meso sveže 8 do 12 Din.

Krščeni »lisjaki«. Posestniku Hubertu Tyviklu v Krčevini so neznani zlikovci

Naša kultura

Nova sezona v našem gledališču

Bratje Karamazovi

Po prevodu Vladimirja Levstika je priredil ljubljanski režiser Ciril Debevec F. M. Dostojevskega »Brate Karamazove« za oder ter jih stisnil v osem slik, katere veže lektor s čitanjem zgoščenosti podanih zvez. Priznati je treba, da je spravil dramaturg svojo nalogo precej posrečeno. »Bratje Karamazovi« tu res niso to, kar so v romanu, predstavljajo pa vendar dostojno in umljivo to veliko delo ruskega velikan. Režiser Jože Kovič je oskrbel tudi inscenacijo na novem krožnem odru, ki je mogočil precej naglo zvrstitev vseh scen. V ostalem pa ta inscenacija ni dosegala višine uprizoritve. Razen tega je razsvetljava — kar pa velja sploh pri nas — vplivala na auditorij precej utrudljivo. Režija sama se je držala realističnega okvira in je bila v splošnem izčrpna ter efektivna. Tako so »Bratje Karamazovi« dostojno otvorili novo sezono.

Očeta Fjodorja Pavloviča Karamazova je skušal podati g. Pavle Kovič s pravišnim pojmovanjem, kar se mu je v precejšnji meri tudi posrečilo, le mestoma ga je igralski zanos zanesel malo predaleč iz koncepta, pa le bolj v začetku. Mestoma se je pa povzpel do močne prepričljivosti. V ulogah bratov Karamazovih so nastopili g. Maks Furijan (Dimitrij), g. Rado Nakrst (Ivan) in g. Franjo Blaž (Aljoša). Najmočnejši lik je ustvaril g. Nakrst, ki je rasel igralsko v Ivanu zlasti proti končnemu višku. Močan, dasi morda vsaj za odtenek preostro ubran je bil tudi Dimitrij g. Furijana, dočim g. Blaž ni znal vedno izriniti vseh sil najmlajšega Aljoše, in to kljub temu, da se je v nekaterih scenah prav močno približal svojemu igralškemu cilju. Močno se je uveljavil tokrat tudi g. Gorinšek kot Smerdjakov. V začetku še ni bil docela siguran, polagoma se je pa vživljal in nam nudil naposled presenetljivo igro, katero je skušal podčrtati s svojevrstno tipizacijo. Gdč. Ema Starčeva je splošno dobro pogodila Katjo, v nekaterih detajlih pa ni bila zadosti igralsko uglasena, dočim je Grušenjka gdč. Elvira Kraljeva živela skoraj ves čas močno, polnokrvno življenje, zlasti z viškom v gostilniški sliki, kjer je dosegla svoje najvišje kvalitete. Svoji pomembni vlogi sta uveljavljali nadalje g. Jože Kovič kot državni pravnik. Predsednika sodišča je odigral g. Rasberger, preiskovalnega sodnika pa g. Košuta. G. Verdonik je igral vlogi Gregorija in sodnega sluga. O njegovi maski v ulogi Gregorija moram omeniti, da je tisto predivo dobro za kak diletantski oder, ne pa za polno gledališče. Splošna igra dobra, obisk pa kljub otvoritvi le srednji.

Molière Tartuffe

Kakor angleški Shakespeare, tako je tudi poznejši francoski Jean Baptiste Molière še po stoletjih aktualen, ker se pod zunanjo patino njegovih del skriva večnočloveško nehanje. V župan-čičevem prevodu je pa Molièrejev »Tartuffe« postal tudi jezikovno klasična komedija, več ko odekvatna originalu. Režiser g. Jože Kovič, ki se je pri režiranju komedij navadno vedno izkazal, je dosegel tudi tokrat svoj namen. Insencija je bila prikladna za lahko in naglo spreminjanje scen, ako pa bomo delali vso sezono z enakimi sredstvi, bo utrudljivo.

Enako utrudljivo bo vplivalo zaposlevanje vedno istih igralcev v približno enakovrstnih igrah. Zdi se, da se je v našem gledališču izvršila neka kategorizacija igralcev v tiste, ki naj nastopajo kar naprej v vseh glavnih ulogah, v tiste, ki naj se zaposlujejo v srednjih in naposled v one za manjše in najmanjše. Pri tako majhnem ansamblu, kot je letos naš, ko imamo prav za prav le eno samo garnituro, bi utegnili to voditi do ubijajoče enoličnosti. Saj vendar ne bomo mogli gledati večer za večerom istih ljudi v enako kategoriziranih vlogah, zlasti še, ko skala njihovih igralških preobra-

žanj ni kdove kako obsežna. Tu preti letos našemu gledališču taka nevarnost, da se rajše zamerim komurkoli, kakor da tega ne bi povedal že kar v začetku. Človek bi nazadnje rajše videl včasih v kakšni igri slabšega igralca, kakor vedno istega in vedno enakega.

Igralsko je pa bil tudi »Tartuffe« na neki dostojni povprečni višini. Samo izgovarjava verzov je zvenela pri nekaterih in kdaj pa kdaj preveč deklamatorsko. Slepotnega Orgona je upodobil g. Pavle Kovič, a prevelika bližina starega Karamazova je kljub sicer dobri igri neprijetno uplivala. G. Furijan se je kot Tartuffe trudil podati najboljši, a svoje siceršnje višine kljub temu ni dosegel; poznalo se mu je, da je nekoliko indisponiran. Prepričevalno je tokrat igrala gdč. Starčeva Orgonovo ženo Elmiro, ga. Savinova je pa oživela malo zaljubljeno hčerko Marijano, ob kateri se je igralsko lepo razživel g. Nakrst kot njen ženin Valer. Izvrstno služkinjo je ustvarila gdč. Kraljeva, uveljavil pa se je tudi Orgonov sin Danis v kreaciji g. Blaža. Manj izrazil je bil svak Kleant g. Groma. Ostale uloge so odigrali ga. Zakrajškova mater, g. Gorinšek birača, g. Košuta kraljevega odposlanca in g. Verdonik Filipota.

Obisk skrajno slab in bo treba o tem še resno spregovoriti. —r.

Predstava Dramskega studia

Dramski studio, ki ga tvorijo sami mladi, inteligentni ljudje, je uprizoril v ponedeljek v Narodnem gledališču Karla Schönherrja znano »Otroško tragedijo« v režiji g. Franja Žižka. Načrte za inscenacijo je izdelal g. Branko Simčič, za kostume pa je poskrbel gdč. Boža Simčičeva. Nastopili so v ulogah treh odraslih otrok gdč. Simčičeva ter gg. Žižek in Drago Bajt. Mlada skupina diletantov je pokazala, da pojmuje zastavljeno si nalogo zelo resno, da pa razpolaga tudi z veliko ljubeznijo z in nedvomnim talentom. »Otroška tragedija«, ki skloni pretežno na psiholoških efektih, je bila odigrana precej prepričevalno. Režija je kazala še nekaj pomanjklivosti, enako inscenacija, osnovna napaka obojega pa je bila v premočni primesi ekspresionistične simbolizacije in stilizacije, ki se je kazala končno tudi v sami igri trojice. Uporaba stila torej, ki je v sodobni odrski umetnosti že davno premagan. Pri inscenaciji je oni rdeči pas pač imel notranji pomen, je pa bodel v oči in oviral intenzivnejše zasledovanje igre. Najmočnejša je bila, dasi ne vedno enako, gdč. Simčičeva, ki je nedvomno zelo talentirana diletantka in bi utegnila postati tudi prvovrstna poklicna igralka. O svojem talentu sta nas pa prepričala tudi gg. Bajt in Žižek, dasi bi dosegla gotovo še večji uspeh, ako bi bila ulogi zamenjala. Vendar je igral g. Bajt bolj naravno ko g. Žižek, ki se je vsaj mestoma posluževal preveč patetično stiliziranih efektov. Mlademu studiu, ki se mu tudi ni posrečilo privabiti v gledališče večjega števila občinstva (večino je tvorila dijaška mladina) želim krepkega razmaha. —r.

Koncert tria F. Brandlove

Na svoji koncertni turneji po vseh evropskih kulturnih središčih je slavni trio F. Brandlove koncertiral v ponedeljek zvečer v veliki kazinski dvorani v Mariboru. Na sporedu so bile prvovrstne ter izbrane skladbe s področja komorne glasbe. Najprej se je izvajal trio v D-molu (opus 63) od velikega mojstra glasbene romantike Roberta Aleksandra Schumanna. Sledila je sonata Gasperja Cassada (nello stile antico spagnuolo), po odmoru pa dve Chopinovi skladbi (Etude v E-duru in Scherzo c Cis-molu) ter za zaključek Smetanov trio v G-molu (Opus 15).

Umetniško združenje tega tria F. Brandlove tvorijo sledeče virtuozi: znamenita čelistka Beatrice Reichertova, goslačica Fany Brandlova in pianistka Magda Rusyjeva. Odlična sestava,

vzorno dopolnjevanje in visoka kvaliteta dajejo temu triu pečat prvovrstnega umetniškega združenja. Fany Brandlova je bogonadarena goslačica, v vseh pasajah in kantilenah nesporna obvladavalka svojega instrumenta. Beatrice Reichertova je dovršena čelistka; tehnika in večšina se združujeta s tvornostjo velike umetniške duše. Spretnost, temperament, poglobljenost, tehnika, vse te odlike Magde Rusyjeve so z vrlinami Brandlove in Reichertove pripomogle k velikemu uspehu ponedeljkovega koncerta v kazinski dvorani.

S svojim mojstrskim izvajanjem težkih skladb so navdušile omenjene umetnice številno občinstvo, ki se je zbralo k velikemu užitku in z občutki kar največjega ugodja sprejemalo koncertne točke in se s frenetičnim aplavzom oddolžilo odličnim prirediteljicam koncerta in umetnicam.

Monumen'a artis slovenicae. Izšel je 12. snopič prvega dela celotne izdaje, in sicer prej ko 11., ki izide šele naknadno. Snopič obsega razpravo in podobe srednjeveških oltarnih slik na Slovenskem. Na prilogi so: Delavnica M. Wolgemuta »Oljska gora« (1495), cerkev sv. Miklavža nad Čadranom; Štajerski slikar okr. l. 1520—30 »Sv. Barbara«, Sv. Miklavž nad Čadranom; Del. Wolgemuta »Apostol Janez«, Čadram; Štajerski slikar 2. pol. XV. stol. »Sv. Barbara«, Čadram; isti »Mati Božja z Jezuškom«, Čadram; Slikar kranjskega oltarja »Beg Kancija itd.« (okr. l. 1510). Narodna galerija, Dunaj; isti »Mučeništvo Kancijanov itd.«; N. gal., Dunaj; isti »Oljska gora«, N. gal., Dunaj; isti »Vstajenje Gospodovo«, N. gal., Dunaj; Delavnica Konrada Laiba »Delovniška stran oltarja« (po l. 1455), Mestni muzej, Ptuj; isti »Praznična stran oltarja«, Mestni muzej, Ptuj.

Vaje v obrambi proti zračnim napadom. Za drugo polovico meseca oktobra so predvidene tudi za dravsko banovino vaje v obrambi proti zračnemu napadu v vseh večjih krajih. Velike važnosti je, da je občinstvo natančno poučeno v obrambi, kako se bo moglo vsak čas podnevi in ponoči obvarovati pred strašnimi posledicami sovražnih napadov iz zraka. Le oni, ki bo spoznal novo orožje in nov način bojevanja in se bo znal pred njim čuvati, bo lahko obvaroval sebe in bližnjega škode in smrti. V založbi Pomladka Rdečega križa je izšla kratka, po ljudno in pregledno spisana brošurica (Dr. Rus: »Kaj moramo vedeti o zračnih napadih?«), ki vsebuje najvažnejše zadnje podatke. Knjižica se dobi pri banovinskem odboru Rdečega križa v Ljubljani.

Naše sprejemnice so polne tuje navlake! Francoski književnik A. Maurois piše v svoji knjigi o Angležih, da spoznate vse njihovo bistvo in odlike, s katerimi se razločujejo od drugih narodov, po njihovih sprejemnicah. Tu, kjer sprejema svoje goste in prijatelje, je Anglež ekskluziven. Na mizi boste našli angleške revije in knjige, iz katerih mu diha življenje njegovega naroda. Kako drugače je v naših sprejemnicah! Pri naših zdravnikih, zobozdravnikih in tudi odvetnikih najdemo vse polno tuje navlake, vse mogoče nemške ilustracije in revije večinoma prav brez vsake umetniške vrednosti. Kaj si mora misliti tujec, če zaide v tako sprejemnico? Če ste v zadregi, kaj je treba položiti na mizo svoje sprejemnice, potem si hitro nabavite album »Naši kraji«, ki ga nobena druga publikacija tujca izgora v tej ceni in taki kakovosti ne more doseči. Vrh tega imate vso slovensko domovino s svojimi najlepšimi obrazy neprestano doma. Album je debela velika knjiga s 87 slikami fotografskih umetnikov Ravnika, Planinška, Kraševca in mnogih drugih.

Gospodarska življenje

Izdane in izbrisane obrtne pravice

V mesecu septembru 1935 so bile izdane v Mariboru sledeče obrtne pravice: Ornik Ludvik, trgovina z manufakturo, konfekcijo, kratko robo in urami na drobno, Koroška c. 9; Javna trgovska družba ing. Pipan Boris in Živic Ivan

ml., obrt graditeljev po § 41, odst. 1 obrtnega zakona, Smetanova 33; Lah Ivan, trg. z mešanim blagom in alkoholnimi pijačami v zaprtih steklenicah na drobno, Glavni trg 10; Gulič Alojzij, krojač, Glavni trg 16; Duschier Oton, krojač, Tattenbachova 30; Gustinčič Ema, šivilja, Meljska 29; Grgurevič Nikola, čevljar, Frankopanova 10; Jaušovec Matija, čevljar, Trg svobode 6; Welle Rudolf, klobasičar (podružnica), Aleksandrova c. 53; Copic Avgust, trgovina s stroji vseh vrst ter pripadajočim materialom in z vsemi vrstami motornimi vozili na drobno, Vrbanova 12; Belicijan Franc, čevljar, Stritarjeva 5; Ledinšek Josip, pek, Radvanjska 43; Skele Rudolf s pristavkom »Radodjelo«, trgovina z raznovrstnimi poklicnimi oblekami, Tattenbachova 14 in Czernetz Emil, postavljanje strelovodov, Cankarjeva ul. 13. — Izbrisane pa so bile sledeče: Eberle Hedvika, obrt voznikov s konji, Meljska 66; Vrečko Marija, obrt avtoizvoščkov, Smetanova 46; Tavčar Anton, mesar, Vrtna 8; Ramšak Marija, gostilna, Aleksandrova 45; Simonič Julijana, branjarja ter prodaja piva, vina in sadjevca v zaprtih steklenicah, Meljska 65; Piščanec Ernest, trgovina z lesom in kurivom, Masarykova 10 ter Mažera Barbara, trg. s sadjem, smetano, sirom, zelenjavo, maslom, južnim sadjem in vsakovrstnimi slaščicami, vogal Aleksandrove in Prešernove ulice.

Plemenski sejmi za selekcionirano rodomniško govejo živino v letu 1936 bodo v smislu razglasa kr. banske uprave dravske banovine: ormoška cikasta (pincgavska) pasma dne 2. maja v Ormožu, dne 26. septembra v Ormožu. Sivopšenična (pomorska) pasma dne 3. aprila in 3. novembra pri Sv. Juriju pri Celju. Svetlolisasta (simentalska) pasma dne 15. aprila in 26. oktobra v Beltincih. Slovenska bela (marljadvorska) pasma dne 3. maja v Šmartnem ob Paki in 25. oktobra v Mariboru.

Hmeljsko tržišče. Iz Žalca poročajo: Majhno poživljenje povpraševanja pri nespremenjenih in tudi ojačenih cenah do 18 Din za tretjevrstno blago. Dočim je položaj v Žalcu miren in v trgu sporočajo, da za boljše kvalitete ni naročil, smo izvedeli iz zanesljivih virov, da se tudi danes potihoma vršijo za prvovrstno blago kupčije po sedanji ceni posamezno do 30 Din. Neki trgovec je za manjše in večje partije na podlagi posebnih manjših naročil ponujal proti takojšnjemu plačilu za izjemno lepo blago 31 do 33 Din. V splošnem pričakuje trgovina v doglednem času ponovni naročil za boljše kvalitete.

Kongres glavne zadržne zveze. Na seji širšega glavnega odbora glavne zadržne zveze kraljevine Jugoslavije, ki se je vršila v Zagrebu, je bilo sklenjeno, da se vrši glavna skupščina zveze 26. kongres pa 27. t. m. v Osijeku.

Stanje naših kliringov. Po podatkih z dne 19. septembra se je naš aktivni saldo z Nemčijo zmanjšal od 413.8 na 310.7 milijonov Din. Zadnje izvršeno plačilo je z dne 4. aprila. Narodna banka daje na terjatve iz tega kliringa posojila v vrednosti do 60 odst. in zahteva 5 odst. obresti. V italijanskem kliringu je narasel naš saldo od 128.4 na 137.6 milijonov Din. Zadnje izvršeno plačilo je z dne 19. julija. Čakalna doba se je podaljšala od 62 na 68 dni. Kliring z Bolgarsko je ostal z 0.5 milijoni Din neizpremerjen. Na plačilo treba čakati nad 50 dni. Turški dolg v kliringu se je povečal od 86 tisoč na 159.000 fr. fr., romunski pa od 0.83 na 2.3 milijone Din.

Sanacija hrvatskega zadružništva. Poročevalcu »Jutarnjega lista« je minister za kmetijstvo Stanković izjavil, da smatra sedaj po uveljavljenju kmečke uredbe za svojo prvo skrb sanacijo hrvatskega zadružništva. Poudaril je, da bodo celokupno vprašanje pri ministertvu takoj temeljito proučili.

Draginja na zagrebškem trgu. Podražilo se je na zagrebškem trgu goveje in telečje meso. Podražitev govejega mesa je le neznatna, telečje meso pa se je podražilo za 1 do 3 Din pri kilogramu. Mast in slanina se je podražila za 1 Din pri kilogramu, dočim je svinjsko meso ohranilo še staro ceno.

MARIJ SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

Ta ljubezen je kakor neizpremenljiva usoda, blazen dir v vse, kar utegne priti; tudi v popolno pogubo. Prepričan sem, da se ta dir tudi tik pred prepadom ne bi ustavil. Ljubil sem jo že prej, a tako — kakor sedaj nikoli. Morda je v veličini te ljubezni tudi usmiljenje, globoko sočustvovanje z njeno usodo... Zadnje dni sem prepričan, da se more povzpeti najvišje samo tista ljubezen, v katere temeljih je mimo drugega tudi usmiljenje. Taka ljubezen je neuničljiva in pripravljena na največje žrtve, vse do žrtvovanja lastnega življenja za ljubljeno bitje.

»Občudujem vas. V tako ljubezen nisem nikoli verjela. Bila sem trdno prepričana, da je sploh ni in je ne more biti.«

»Ako je sam ne bi občutil, tudi ne bi verjel. Zdaj vem: to je strašna veriga, ki priklepa človeka k človeku... ki biča skupaj ženo in moža... kakor pravi pesnik. Seje sedaj razumem ta verz, dasi sem ga čital že pred dolgimi leti.«

Ko je po tem razgovoru z Danico stopil Danilo k Sidi, se mu je viharno vrgla okoli vratu in mu sploh ni dovolila govoriti o drugem, kakor o ljubezni.

»Pusti te marnje,« je dejala, ko ji je hotel predlagati pospešitev ločitve njene zakona z Ervinom, »kaj bi razpravljala vedno samo o tem. Se bo že nekako uredilo. Počakaj, da dozori! Kadar je jabolko zrelo, pade samo z drevesa.«

»A do takrat ga lahko že navrtajo črvi,« ji je odgovoril.

»Ako so v njem, ga navrtajo tudi tedaj, če ga utrgaš še pred popolno dozoritvijo... Sicer pa: bi tako rad zagriznil v še nedozorjeno, v kislo jabolko? Veš, zadnje čase nisem več tista mala punčka, ki je na svetu le zato, da se z njo kdo igračka. Ne, sedaj sem žena. Žena, ki zna misliti prav tako logično in globoko kakor možki.«

Sprevedala sem in vidim marsikaj pokoncu, kar sem videla prej narobe. Zdaj vem, da je izvor zla v meni, ali vsaj pretežno v meni, ne v vas in ne v okolnostih mojega življenja. Samo nekaj mi še ni čisto razumljivo, veš kaj?»

»Kako naj bi vedel?»

»To, če bi mogla s teboj zaživeti v resnici tisto življenje, ki ga z Ervinom nisem. Kaj, če bi bila tudi združitev s teboj zabloda? Za tebe in za mene. Za tebe še veliko bolj...«

»Sida...«

»Razumem. Ti me ljubiš, pripravljen si storiti vse za mene, toda sama ljubezen se ni zadosti za resnično zakonsko srečo.«

»Z njo se lahko vse premaga.«

»Samo marsikaj. Vse ne... Bojim se, da nisem tista, ki bi mogla koga popolnoma osrečiti. Ne ugovarjaj! Vem vnaprej, kaj bi mi dejal, a ni tako. V meni je toliko tako velikih in čudnih nasprotij. Dobrota in zloba sta si najboljša mejaša...«

»Saj govoriš kakor kakšen spokornik. V vsakem človeku je poleg dobrega tudi nekaj zla.«

»Toda važno je kdaj se to zlo uveljavlja. Tedaj, kadar ga izzove drugo zlo, ali pa le iz frivolnosti. Moje zlo vzplamti prečesto prav takrat, kadar mu nihče za to ne daje povoda.«

»Ako se vsega tega sama zavedaš, potem ni nevarno. Človek, ki sodi sam o sebi, da je nor, ni nor. Norec taji, in prav tako hudobnež. Sicer pa vem predobro, da je skoraj ni ženske, v kateri ne bi bilo poleg angelskih tudi zlih lastnosti.«

»A važno je, katere se pogosteje uveljavijo.«

»Odvisno je, v veliki, morda pretežni meri le od življenjskih okoliščin.«

»Si o tem tako trdno prepričan?»

»Sem.«

»Veruješ v to, da more človek, ki je po svojem prirojenem značaju in po vzgoji nagnjen k slabemu, da more tak človek v uravnanih okoliščinah postati absolutno dober?»

»Absolutne dobrote na svetu sploh ni. Sida. Postane pa lahko vsaj relativno dober, zlasti še, ako ga prevzema čista in globoka ljubezen.«

»In zadostuje taka relativna dobrota?»

»Kdor bi zahteval več, bi bil naivnež ali pa bedak.«

»Bi se torej zares za vedno zvezal menoj v takem položaju?»

»Na vsak način.«

»Hvala ti!»

To sem hotela vedeti, preden stopim na pot, ki naj me pripelje od Ervina k tebi. Toda zapomni si: odgovorno prevzameš sam!»

»Brez ugovora.«

»Glej,« je dejala in se stisnila k njej, »prav to me je zadnje dni grozotno mučilo. Do obupa včasih.«

»Moja mala siročica!« je dejal nežno. »Pusti vsa ta vrtanja po problemih, ki ne morejo ničesar spremeniti! Mar zares misliš, da bi kakršenkoli filozofski izsledek mogel zatreti tvojo ljubezen do mene ali mojo do tebe?»

(Se bo nadaljevalo)

Iz življenja in sveta

Cesarstvo, ki je propadlo zaradi 30.000 žen

Za zagrinjali Abdul Hamidovega harema — Kaj pripoveduje šef haremov Abdula Hamida — Tretjina vseh dohodkov turškega cesarstva je šla za sultanov harem — Kočljive naloge haremskih uradnikov

Zanimiva so pripovedovanja nekega angleškega novinarja, ki je posetil bivšega šefa evnuhov iz harema zrušenega turškega sultana Abdula Hamida v Carigradu, hoteč se informirati glede podrobnosti življenja za zagrinjali harema nekoč vsemogočnega osmanskega vladarja.

Ta angleški novinar pravi: »Vladar nad dekleti v sultanovem haremu Kislar Agasi me je sprejel silno prijazno in z značilnim orientalskim nasmeškom na ustnicah. Na moja vprašanja glede njegovega življenja je Kislar Agasi po trenutnem kolebanju navajal:

Za harem: 1/3 vseh dohodkov.

»Trideset let sem bil v službi starega Abdula Hamida. Kar sem v tej dobi preživel, videl in slišal, bi zadoščalo, da se izpolni cela biblioteka ljubezenskih romanov. V mojem področju je živel 30.000 žen. Večina njih je prišla iz Sirije in Perzije, med njimi so bile tudi kristjane, ker so za sultana bile vse žene enake. Sultan ni bil z vsemi poročen, ampak samo z nekaterimi.«

»Tridesettisoč žen?« se je z zadoščanjem vprašal angleški novinar. »Ali je bilo toliko denarja, da se je lahko zadoščilo vsem mogočim željam tolikih žen?» »Toda se je Kislar Agasi zamislil in menil: »Moj dragi prijatelj! V takšnem haremu, ki pripada sultanu, pač ne sme igrati denar nikakršne vloge. Tretjina vseh dohodkov Turčije, Sirije, Palestino, Egipta, Mezopotamije, Severne Afrike in Balkana je jedva zadoščala za kritje vseh haremskih stroškov. Haremске žene, ki so bile že nekoliko starejše, so dobivale letno milijon turških funtov. Druge zopet so prejemale dragocena darila v blagu, otroci pa letne rente. Moja naloga in naloga meni podrejenih uradnikov je bila zamotana.«

Ministri »cesarskih noči«.

Mi smo bili ministri »cesarskih noči«. Harem je bil kakor vojska, ki smo jih mi poveljevali, vojaki pa so bile žene, ki so se nam morale pokoravati. Čim je kakšno novo dekle prišlo v harem, je sledil takoj strog pregled tako glede lepote, porekla in značaja. Eden izmed uradnikov je imel nalogo, da izbere za njo primeren parfem, drugi oblačila, tretji

pa je imel prevažno misijo, da ugotovi ali novo haremsko dekle ponoči smrči in če spušča pline. Novo dekle se je učilo v haremu glasbe, sestavljenja pesmi in pleša. Seje, ko je vse to znala, je lahko stopila pred vsemogočnega sultana. Naslednjega dne je šele vladar izrazil svoje mnenje o novem dekletu. Ako mu deklica ni ugajala, so jo takoj poslali nazaj domov ali pa je zavzemala v haremu podrejen položaj. Toda v teku časa se je tem dekletom lahko posrečilo, da so si z zvijačo zboljšale svoj položaj. V tem slučaju so zopet morale pred sultanom in to je že bilo za nje dobro.

Kartoteka haremskih princev in princes.

O številnih otrocih, ki so se narodili v haremu, se je vodilo posebno knjigovodstvo. Princ in princeze so tvorile z ozirom na materin izvor zelo komplicirane kategorije. V knjigovodskih beležkah se je označevala posebna klasifikacija, ki je pomenila politično dejstvo največje važnosti. Ta kartoteka suhanovih sorodnikov haremскеga izvora je bila temelj turškega cesarstva. Skoro v vsaki vaši in vsakem narodu je imel sultan potemtakem sorodnike, ki so bili naravno ponosni na to svoje sorodstvo z velikim sultanom. Tukaj so bili vzroki turške veličine in slave ter zveste udanosti sultanu. Ali ne vidite? — tako je nadaljeval Kislar Agasi — »da je sedanost najboljši dokaz za to mojo trditev. Čim je harem propadel in v trenutku, ko sultan in imel več sorodnikov v svojem cesarstvu, je prišlo do katastrofe. Ali ni bilo to edinstvo nekdanje Turčije vredno tretjine dohodkov vse zemlje?»

Kislar Agasi je zamišljen zrl predse. Angleški novinar se je poslovil in odšel. Ko pa je stopil na ulico je srečal mogočen spreved, v katerem so korakale milade Turkinje s prapori in z napisi »Naj živi Kemal, ki nas je osvobodil!«.

Nastanek najvažnejše tekočine

O nastanku petroleja še nimamo splošno priznane znanstvene teorije. Večina učenjakov je mnenja, da sega zgodovina petroleja milijone let nazaj, pravijo pa tudi, da je nastal petrolej iz maščobe prazgodovinskih rastlin in živali. Ko se je zemeljska skorja pretvarjala, so v posušenih delih morja ostale prazgodo-

vinske živali in rastline, ki jih je polagoma zakril pesek, tako da zrak ni mogel več do njih.

Te rastline in živali niso prišle v stik z zrakom in tudi zato niso mogle strohneti. Pod silnim pritiskom zemeljske mase so nastale iz maščobe teh rastlin in živali, petrolejski zakladi, ki jih danes izkoriščamo. To je na kratko ena izmed teorij, s katero si razlagamo postanek petroleja. Popolnoma pa nam ta teorija tudi ne pojasni nastanka petroleja.

Petrolej je bil znan že v starem veku. Stari Egipčani so ga rabili kot »zemeljski vošek« za mazanje mrličev. Nekateri učenjaki trdijo tudi, da so rabili petrolej v obliki asfalta pri zidanju babilonskega stolpa. Za razsvetljavo so rabili petrolej najprej v starem Rimu.

Svoj glavni pomen pa je dobil petrolej šele v moderni dobi, ko so ga pričeli rabiti kot kurivo za stroje in še danes predstavlja enega izmed največjih problemov moderne tehnike. Pomislimo samo na sedanji italijansko-abetesinski spor, na sankcije itd., pri čemer je petrolej

igral prav zelo važno vlogo, saj vemo, da bi ravno prepoved uvoza nafte v Italijo lahko bila usodopolna za ves uspeh abesinske ekspedicije.

Organizacija petroleja je danes razširjena po vsem svetu. Petrolej razvažajo v vse predele našega planeta. V novem času je petrolej dobil važnega konkurenta in hudega nasprotnika v električni energiji, vendar je njegova slava še vedno zelo velika.

Zgodovinske veličine v petroleju

Kakor poroča neka leningradska revija, so odkrili v neki vaški cerkvi v bližini Moskve stare slikarje, ki predstavljajo so sodbo na sodni dan. Med zavrženimi so tudi glave, ki pripadajo znamenitim ruskim leposlovcem, Puškinu in Lermontovu. — Še veliko zanimivejša pa je še druga slika, ki so jo odkrili v neki cerkvi v bližini Kurska. Na sliki, ki predstavlja sodni dan, so med zavrženimi znameniti pisatelji. Da ne bi bilo nikakršne ga dvoma, so pod temi obrazi tudi imena in med njimi celo Shakespeare.

Razno

BRZOJAV!

Danes prispele sveže morske ribe. Nudim sardele, rizoto iz rakov, mole in linje, gostilna »Rotož«, Vicel, Rotovski trg 8. 4593

ODP. REZA. kovine, litine ter vsakovrstne stroje kupuje in prodaja po najkulantnejših dnevnih cenah vsako množino Justin Gustinčič, Maribor, Tattenba chova ul. 14. 3704

STAMPILJE
T. SOKLIČ
Mbr. Aleksandrova 48

Zastopnike sprejem
Posest

HIŠA.

šest sob, dve kuhinji, dva kabineta, električna razsvetljava, klet, vrt 96.000 Din. Trisobno stanovanje prazno z novembrom. Potreben kapital Din 35.000, Mara Kranjc, Sp. Radvanje 6. 4597

HIŠO

z vrtom prodam. Potreben kapital Din 12.000. Vrtna ulica 13, Pobrežje. 4595

Prodaj

HOLANDSKE CVETLIČNE CEBULICE, hijacinte, tulpe, narcise itd. dobite po zmernih cenah v cvetličarni Anton Požar, Tyrševa ulica. 4540

Prodajamo od 5 kg naprej
JABOLKA KANADA
po Din 2,50 za kg. Kmetijska družba Meljska c. 12. 4507

KOKOSOV TEKAČI
in brisače, linolej, voščeno platno, umetno usnje v specialnih kakovostih, dobavlja najceneje samo Novak, Koroska 8, Vetrinjska 7. 4285

Sobo odda

SOBO S HRANO
oddam dvema gospodoma, Koroska cesta 6/I. 4594

Stanovanje

ENO IN DVOSOBNO
stanovanje s kuhinjo, oddam v stari in novi hiši. Istotam na prodaj skupno ali posamezno pohištvo, soba in kuhinja in madrace, Smetanova 59. 4524

ODDAM STANOVANJE
v novi hiši, sobo in kuhinjo, vrt pripravno za upokojenca. Tezno, gostilna Pulko. 4525

Službo dobi

POTREBUJEM LEPO UČENKO

z dobrim glasom za familijarno damsko tamburaško kapelo. Pogoji hrana, stanovanje in 300 Din mesečne plače. Ponudbe s sliko ali osebnostno na Milan Pandurovič, Ljubljana, Sv. Petra cesta 78/II. 4599

RABIM

dobre slikarske in plesarske pomočnike, Anton Črnoga, Gregorčičeva ul. 8. 4596



ZAHVALA

Podpisani Franc Roškar, tovarniški delavec, Pobrežje, Stanko Vrazova 6 — se zahvaljujem vsem, ki so mojo blago življenjsko družico

Marijo Roškar, roj. Čučko

tolažili v dnevih bolezni in nas ob zadnjem spremstvu Posebno zahvalo dolgujem zdravniku g. dr. Alojzu Turšiču, nevskemu društvu »Poštni rog«, godbi tekstilnih delavcev ter preč. duhovščini in tovarišem ter tovarišcam pokojnice za prekrasno spremstvo na poslednji poti.

Zahtevati možno v ročino.